

Ιωάννα Ντούμπρεν

ΑΡΚΤΙΚΟΣ

Μυθιστόρημα

ΙΩΑΝΝΑ ΝΤΟΥΜΠΡΟΥ

Αρκτικός

μυθιστόρημα

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
εφόσον αυτή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία
Πεζογραφία – 573

Ιωάννα Ντούμπρου, *Αρκτικός*

Επιμέλεια έκδοσης: Ελένη Κεχαγιόγλου

Διορθώσεις: Δέσποινα Ζηλφίδου

Σελιδοποίηση: Χριστίνα Κωνσταντινίδου

Copyright© Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη)

και Ιωάννα Ντούμπρου, Αθήνα, 2022

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Μάιος 2024

KET E624 ΚΕΠ 235/24

ISBN 978-618-07-0506-5

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ.

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΥΡΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213.

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

«Δεν ξέρω πότε βρήκες το χρόνο να επισκεφτείς όλες τις χώρες που μου περιγράφεις. Έχω την αίσθηση πως δεν έφυγες ποτέ από αυτόν εδώ τον κήπο».

Ίταλο Καλβίνο, *Αόρατες πόλεις*

Περιεχόμενα

α'

Τα πράγματα δεν ξεκινούν πάντα από την αρχή 15 • Θυμάμαι ακριβώς τη στιγμή 18 • In girum imus nocte et consumimur igni I 25 • Το σακάκι 25 • In girum imus nocte et consumimur igni II 29 • Ο καθηγητής Ορνιθολογίας και οι παράξενες πρακτικές του 30 • Μουσείο του εαυτού I (για μαθητές που βαριούνται να καταγράψουν τη ζωή τους) 38 • Δεν πρέπει να τα πολυσκέφτεσαι τα πράγματα 42 • Το παιχνίδι της προσοχής και η εξερευνητική αποστολή 45 • Η λίστα του ταξιδιού 50

β'

Αναχώρηση 53 • Διαβατήριο ή αναμνήσεις από ταξίδια που δεν έκανα 54 • Καμία εκκρεμότητα 56 • Το Θείο Βρέφος διασκεδάζει 58 • In girum imus nocte et consumimur igni III 61 • Μέσα μου βρίσκονται δεκάδες κούκλες κι είναι όλες εγώ 63 • Ημερολόγιο τοίχου 70 •

γ'

Πρώτες εντυπώσεις 83 • Τουρίστες στον Αρκτικό 87 • Εκατό λέξεις για το χιόνι 88 • Η πολική αρκούδα 92 • Μαγικές λέξεις I 93 • Μαγικές λέξεις II 95 • Στον ζωολογικό κήπο του Σινσινάτι 96 • Περί χαρτών 100 • Ανάμνηση με αφορμή το μάθημα της Γεωγραφίας 102 • Μάθημα Γεωγραφίας (για μη επιμελείς μαθήτριες) 103 • Εγώ και το άπειρο 106 • Η επιστήμη του δέους 117

δ'

Νυχτερινή περίπολος 121 • Περί συνόρων 124 • Οι δύο λαβύ-
ρινθοι 126 • Βιβλιοθήκη I 127 • Τρόμος και Έρεβος 130

ε'

Το πέραςμα 137 • Κρυστάλλινος πολυέλαιος 138 • Σύντομες
σημειώσεις για μια μικρή εμμονή 139 • Το κορίτσι με τα τρία
χαμόγελα 143 • Wifi στο φεγγάρι 145 • Η σημειολογία των
ονομάτων 148

στ'

Λιούμποβ Ορλόβα I 153 • Μου θυμίζετε την... 156 • Το ντο-
πελγκάνγκερ μου 156 • Σημειώσεις από το βιβλίο που διάβα-
ζε στην Ακρόπολη η Εβαρίστο Φόρε, το ντοπελγκάνγκερ μου
(μία σύνοψη για όσους δεν θα άντεχαν να το διαβάσουν) 164 •
Λιούμποβ Ορλόβα II 166 • Τα αδερφά πλοία του Ορλόβα 176
• Λιούμποβ Ορλόβα III 176

ζ'

Καραόκε 181 • Αποκριάτικο πάρτι 182 • Bucket list 183 • Δεν
ξέρω πώς βρέθηκα στον Αρκτικό 185 • Αν υπήρχε κάποιος
τρόπος να συνεχίσουμε να φτάνουμε 188 • Μαγνητικός βορ-
ράς 190 • Δραστηριότητες στην κορυφή του κόσμου 192 • Βι-
βλιοθήκη II 203 • Άτιτλο 210 • Ταχυδρομείο στην άκρη του
κόσμου 215 • Αποχαιρετιστήριες πάβλοβες 220 • Περί παγό-
βουνων 223 • Θα βγω αύριο 224

η'

Επιστροφή 229 • Φεύγω για διακοπές 236 • Εντός πορείας 238
• Παιδική χαρά 238

Σημειώσεις 241

α'

*Ο πρώτος μισός αιώνας
διήρκεσε μια μέρα.*

Τα πράγματα δεν ξεκινούν
πάντα από την αρχή

Όταν γνωρίζω τον Π., κοντεύω μισό αιώνα πάνω στη Γη, και ο Αρκτικός δεν είναι παρά μια περιοχή στον χάρτη. Εκείνος μόλις έχει βγει από μια σχέση – που δεν το λες καλό σημάδι. Στα πρώτα μηνύματα που ανταλλάσσουμε, μου γράφει πως είναι λυπημένος, γιατί η διαδικασία του χωρισμού κρατάει καιρό. Δεν ξέρω ποιος από τους δυο τους αρνείται το τέλος αλλά, από τα λεγόμενά του, καταλήγω στο συμπέρασμα πως έχει προσπαθήσει με νύχια και με δόντια να μη χωρίσει. Εκείνη είναι τριάντα πέντε και αυτός σαράντα εφτά, ιδανική διαφορά κατά τη γνώμη του, γεγονός που δικαιολογεί ως έναν βαθμό την επιμονή του να μάθει πόσο χρονών είμαι. Έχω όμως αποφασίσει να μην του πω· κι όσο δεν του λέω, τόσο εκείνος ρωτάει.

Όταν τον γνωρίζω, είμαι ούτως ή άλλως ερωτευμένη, και ενδόμυχα φοβάμαι πως ένα πραγματικό ειδύλλιο θα καταστρέψει τη χαρά που νιώθω σχεδόν σε μόνιμη

βάση, μια παρατεταμένη κατάσταση ψυχικής ευφορίας που δεν μπορώ να τη μοιραστώ με κανέναν, για τον απλούστατο λόγο ότι δεν είμαι ερωτευμένη με κάτι χειροπιαστό ή συγκεκριμένο. Είμαι ερωτευμένη με το φως όπως διαχέεται από τα γυάλινα τούβλα στις σκάλες του σχολείου όταν τις ανεβαίνω, με το χρώμα που παίρνει ο ουρανός το σούρουπο, με τα βιβλία (όχι όλα), με τη γεύση και την υφή που έχει το ώριμο αβοκάντο ή το λάιμ, με κάμποσα κομμάτια φανκ, με τον ήχο που κάνουν τα φύλλα ενός φοίνικα όταν θροϊζουν, κι ένα σωρό άλλα μικρά, ευτελή σχεδόν, πράγματα. Είμαι μια εξωγήινη που κάποιος την παράτησε στον πλανήτη έπειτα από μια μακρά περίοδο παραμονής στο γαλαξιακό σκοτάδι. Με λίγα λόγια, είμαι κάπως παράξενη – ή weird, όπως θα έλεγαν οι μαθητές μου.

Η αλήθεια είναι ότι σπάω το κεφάλι μου να καταλάβω πώς έφτασα σ' αυτό το σημείο. Πώς δηλαδή χαίρομαι με το τίποτα. Με το κουνουπίδι που αν το κόψεις σε φέτες μοιάζει με μπονζάι, μ' ένα βουνό μανταρίνια που λούζονται στο απογευματινό φως, μ' ένα βιβλίο που μιλάει για το πώς να κάνεις πισίνα πάρτι κι ας μην έχεις πισίνα, μ' ένα φανάρι στη γειτονιά μου που μια μέρα έπαψε να είναι στρογγυλό και πήρε το σχήμα καρδιάς (μα ποιος το εγκατέστησε και γιατί;), με τη θεωρία των πολλαπλών κόσμων της κβαντικής φυσικής (θέλετε να πείτε ότι μπορεί να υπάρχουν άπειρες εκδοχές μου;), κι ένα σωρό άλλα απίθανα πράγματα που με κάνουν κάθε πρωί να πετάγομαι από το κρεβάτι, έμπλεη ευγνωμοσύνης που ζω, έστω κι αν δεν υπάρχει

κάποιος για να μοιραστώ μαζί του αυτή την παράξενη ευτυχία.

Ώρες ώρες στενοχωριέμαι που είμαι μόνη, όμως τις περισσότερες μακαρίζω την τύχη μου για τον ίδιο ακριβώς λόγο. Γιατί μοναξιά σημαίνει ελευθερία. Όσο ζω μόνη, μπορώ να παρατάω από δω κι από κει τα ημερολόγιά μου, ν' αφήνω άπλυτα τα πιάτα στον νεροχύτη, να βάζω μουσική στη διαπασών και να χορεύω κάτι τελειωμένα κομμάτια που ακούγονται μόνο σε γυμναστήρια, να βλέπω ριάλιτι τρώγοντας πατατάκια ή να κυκλοφορώ με στέκα-τάρανδο στο κεφάλι τα Χριστούγεννα.

Έχω λοιπόν τον φόβο ότι αν ερωτευτώ κάποιον, αυτή η μαγεία θα χαθεί, δίνοντας τη θέση της στα πάθη του νεαρού Βέρθερου για την όμορφη Καρλόττα που περιγράφει ο Γκαίτε, δηλαδή σε όλα εκείνα τα συναισθήματα στα οποία αναφέρεται στα *Αποσπάσματα του ερωτικού λόγου* ο Ρολάν Μπαρτ, που τα γνωρίζω πλέον απέξω κι ανακατωτά, έστω και αν έχω να τα αισθανθώ χρόνια. Ζήλια, σύγχυση, ερωτική απουσία, τρέλα, σφοδρή επιθυμία για το σώμα του άλλου, μόνιμο φόβο κατάρρευσης που πυροδοτείται από ένα βλέμμα, αυτό τον πόθο που είναι πόθος για τον πόθο, αφού το αντικείμενο του πόθου δεν είναι παρά το έρεισμα για να ερωτευτείς.

Σκέτη φρίκη – το ξέρω.

Θυμάμαι ακριβώς
τη στιγμή

Όταν τον συναντάω για πρώτη φορά, φοράω κόκκινο πουλόβερ και ψαράδικο τζιν, κι έχω κάνει τα μαλλιά μου σπαστά μ' ένα σίδερο που κατά καιρούς μού έχει κάψει τα δάχτυλα, τους κροτάφους, τον λαιμό. Έχουμε περίπου το ίδιο ύψος, αλλά εγώ είμαι αισθητά πιο μεγαλόσωμη, με αποτέλεσμα, όπως περπατάμε δίπλα δίπλα, να αισθάνομαι άβολα και να σκέφτομαι τι ωραία που θα ήταν να παίζαμε σε ρομαντική κομεντί και η παραγωγή να είχε φτιάξει μια υπερυψωμένη πλατφόρμα για τον Π. για να μη δείχνω πιο ψηλή από κείνον στα πλάνα.

Έχω υποσχεθεί στον εαυτό μου πως θα προσπαθήσω να είμαι ο εαυτός μου δίχως να αυτολογοκρίνομαι (ακούγεται μπερδεμένο, το ξέρω). Βέβαια, κάποτε παραβρέθηκα στο σεμινάριο ενός Κορεάτη ζεν μάστερ, που είχε ξεκινήσει τον διαλογισμό αναφωνώντας «ποιος είμαι;» για να απαντήσει «δεν έχω ιδέα», γεγονός που με είχε κάνει να σκεφτώ πως, αν έπειτα από δεκαετίες διαλογισμού, ο ζεν μάστερ δεν είχε ιδέα ποιος ήταν, μάλλον θα δυσκολευόμουν να καταλάβω ποια είμαι εγώ.

Στο πρώτο ραντεβού λοιπόν, πιστεύω πως υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να τον τρομάξω και να λακίσει. Στο μυαλό μου έρχονται τα λόγια μιας επιστήθιας φίλης που κοντεύει πια τα ογδόντα. Δεν έχει νόημα να πιέζω τα

πράγματα – αν είναι να δουλέψουν, θα δουλέψουν. Βρίσκομαι ήδη στο τέλος της γόνιμης περιόδου της ζωής μου, και παρόλο που δείχνω ακόμα αρκετά νέα, νιώθω τους χυμούς μέσα μου να στεγνώνουν. Σύντομα θα μπω στο κλαμπ των αόρατων γυναικών – κι αφού δεν επιτέλεσα το καθήκον της αναπαραγωγής, η μητέρα φύση θα με τιμωρήσει: όλα πάνω μου θα αρχίσουν να μαραζιούνται.

Συναντιόμαστε, παίρνουμε καφέ και καθόμαστε σ' ένα πάγκο να τα πούμε. Εκείνος, αισθητά πιο αδύνατος και λεπτοκαμωμένος από μένα, δεν θυμίζει σε τίποτα τους άντρες-ντουλάπες που μου αρέσουν, αλλά έχει κάτι ζεστά και γεμάτα καλοσύνη μάτια, που είναι σχεδόν μαγνητικά. Το πρόσωπό του έχει σκούρο χρώμα –μοιάζει λίγο με Άραβας, σκέφτομαι–, αλλά δεν είμαι σίγουρη αν αυτό οφείλεται στα γονίδια, στη συνήθειά του να περπατάει στον ήλιο ή στο τσιγάρο. Σ' εκείνη την πρώτη συνάντηση πάντως, καπνίζει πέντε στριφτά τσιγάρα που τα σφηνώνει σε μια μακρόστενη πίπα, κι όταν σώνονται, τα παραχώνει στο χάρτινο ποτήρι του καφέ που τον ήπια με μια γουλιά. Εγώ, πάλι, έχω κόψει το τσιγάρο χρόνια κι έχω ένα πρόσωπο ροδαλό και στρογγυλό σαν φράπα.

Μιλάμε για τις δίδυμες κόρες του, για τη δουλειά του, για το όνειρο της ζωής του να αποσυρθεί μαζί με τη μελλοντική σύντροφό του στο εξοχικό του, όπου θα περνάνε τις μέρες τους ψαρεύοντας, κολυμπώντας, διαβάζοντας. Κι ύστερα μιλάμε για τα βιβλία, για την ενασχόλησή μου με τη ζωγραφική, για τη δική μου δουλειά

και το σχολείο. Προς το τέλος, θίγω ακροθιγώς το ζήτημα της πρώην του, κι εκείνος μου εκμυστηρεύεται, δίχως να τον ζορίσω, πως τον χώρισε επειδή δεν ήθελε να κάνουν παιδιά.

«Μάλλον γι' αυτό δεν άφησε τον εαυτό της να μ' ερωτευτεί» λέει με μαράζι.

Ωραίο πρώτο ραντεβού, σκέφτομαι, κι έπειτα με ακούω να παίρνω μεγαλόθυμα το μέρος της. «Δεν έχει και πολύ χρόνο στη διάθεσή της η κοπέλα» λέω, «δίκιο έχει».

«Δεν μου είπες όμως, πόσο χρονών είσαι;» με ξαναρωτάει εκείνος – τι το 'θελα και του το θύμισα, «πολύ μεγάλη για να κάνω παιδιά» πρέπει να του πω, αλλά πού.

Είναι μια από εκείνες τις αμφίθυμες μέρες του Μαρτίου που τότε κάνει ζέστη, τότε κρύο, κι εκείνος μια βγάζει το παλτό του και μια το φοράει. Εγώ, πάλι, δεν το βγάζω, γιατί τότε φοβάμαι πως δεν θα υπάρξει δεύτερο ραντεβού. Κι ύστερα, αφού μεσολαβούν κάποιες στιχομυθίες που δεν τις θυμάμαι, βρισκόμαστε ν' ανεβαίνουμε μια ανηφόρα ανάμεσα σε πεύκα. Εκείνος προπορεύεται κατά μερικά βήματα και δείχνει σκεπτικός. «Θέλω να είμαι ειλικρινής μαζί σου» λέει, «δεν ξέρω αν θα προκύψει κάτι ερωτικό μεταξύ μας».

Νιώθω να κοκκινίζω μέχρι τ' αυτιά, όλο το κεφάλι μου φλέγεται. Όχι, δεν είναι η έξαψη της εμμηνόπαυσης, είναι η γαμημένη απόρριψη. «Μα ποτέ δεν είπα ότι ήθελα κάτι τέτοιο» λέω και το εννοώ. Άλλωστε, δεν είμαι εγώ εκείνη που επέμενε να γνωριστούμε από κοντά.

«Θα ήθελα να γίνουμε φίλοι» λέω τελικά με μια ανωτερότητα που σχεδόν με τρομάζει.

«Ναι» συμφωνεί ανακουφισμένος, «κι εγώ θα το 'θελα». Κι ύστερα συνεχίζουμε να περπατάμε αμίλητοι. «Πρέπει να βρω τουαλέτα ή έστω μια γωνία» λέει κάποια στιγμή, που είναι το ιδανικό τέλος γι' αυτό το ραντεβού.

Πότε ξεκινάει; Θυμάμαι ακριβώς τη στιγμή. Έχουμε επιστρέψει στο εμπορικό κέντρο και είμαστε έτοιμοι να διασχίσουμε τον δρόμο, όταν εντελώς ξαφνικά μου πιάνει το χέρι για να περάσουμε απέναντι μαζί. Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί το κάνει – με πιάνει απαλά από το χέρι και με τραβάει. Το χέρι του έχει μια αλλόκοτη ζεστασιά. Είναι η ζεστασιά μιας παλλόμενης καρδιάς, μια νεαρή άκακη φωτιά λίγο πριν θεριέψει, που τη νιώθω ν' ανεβαίνει το μπράτσο μου, να στρίβει απότομα προς τα κάτω διατρέχοντας τη σπονδυλική μου στήλη, και να καταλήγει χαμηλά στην κοιλιά μου, προκαλώντας μου έναν μικρό σπασμό. Μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν έχω αισθανθεί κάτι παρόμοιο στη ζωή μου. Κι ύστερα περνάμε απέναντι κι εκείνος μου αφήνει το χέρι.

Στεκόμαστε στην άκρη του δρόμου. «Εγώ έχω παρκάρει από δω» λέω. «Κι εγώ έχω παρκάρει από κει» λέει. Κοιταζόμαστε αμήχανα και μετά κάνουμε μια εξίσου αμήχανη αγκαλιά. Μεταναστεύει στη Νέα Ζηλανδία, σκέφτομαι, και δεν πρόκειται να τον ξαναδώ ποτέ.

Την επόμενη μέρα όμως, μου στέλνει μήνυμα και εγώ απαντάω. Κι έπειτα, μου ξαναστέλνει μήνυμα και εγώ

απαντάω ξανά. Μετά την απογοήτευση της απόρριψης (θα ακολουθήσουν κι άλλες), το έχω φιλοσοφήσει το ζήτημα και αισθάνομαι ανακούφιση που θα μπορέσω να συνεχίσω να είμαι ερωτευμένη με το τίποτα, όπως και πριν. Ας μη γελιόμαστε. Το τίποτα δεν μπορεί να σε συγκρίνει με την πρώην του, ούτε μπορεί να σε παρατήρει.

Κι ύστερα βγαίνουμε και δεύτερο ραντεβού. Ανεβαίνουμε στον λόφο του Φιλοπάππου και μου διηγείται τα πάντα για τη ζωή του, ενώ εγώ δεν του λέω τίποτα για τη δική μου. «Τι υπέροχο χρώμα έχουν τα μάτια σου» λέω ξαφνικά, πριν προλάβω να συγκρατήσω τον εαυτό μου, κι εκείνος λέει πως δεν έχουν τίποτα το ιδιαίτερο, «είναι καστανά», και τότε σκέφτομαι πως αυτό πρέπει να είναι ο έρωτας. Να βλέπεις στο κοινότοπο κάτι το μοναδικό.

Στο τρίτο ραντεβού, με στριμώχνει σ' ένα από εκείνα τα λαβυρινθώδη δρομάκια της Πλάκας και με φιλάει. Κάποιοι έχουν γράψει στον τοίχο τα μέρη που θέλουν να επισκεφθούν: Μαλδίβες, Ρώμη, Βουδαπέστη – μια κοπέλα όμως (και γιατί κοπέλα, παρακαλώ;) γράφει πως, όταν γνωρίσει τον έναν και μοναδικό, θα τον πάει στην Πλάκα. Τα φιλιά μας διακόπτονται από τουρίστες που μας αναγκάζουν να κολλήσουμε στον τοίχο για να περάσουν. «Sorry» λένε, κι εμείς τους χαμογελάμε αμήχανα. Πρέπει να ξανάρθουμε εδώ, σκέφτομαι, αλλά το σοκάκι δεν έχει όνομα για να το συγκρατήσω, ούτε έχει ακόμα εφευρεθεί ο τρόπος να βάζω «πινέζες» σε ηλεκτρονικούς χάρτες. Όσο για τα

φιλιά, είναι από εκείνα που, όση ώρα κι αν διαρκέσουν, μοιάζουν ανολοκλήρωτα.

Στο τέταρτο ραντεβού, περπατάμε στο κέντρο και συζητάμε για τις ταινίες που μας αρέσουν και τα τατουάζ που δεν έχουμε. «Βαριέμαι πολύ εύκολα για να κάνω τατουάζ» παραδέχεται, «αλλά κάτι έχω στο μυαλό μου κι όπου να 'ναι θα καταλήξω». «Τι θα γράφει;» τον ρωτάω, βέβαιη πως πρόκειται για λέξη και όχι για ζωγραφιά. «In girum imus nocte et consumimur igni» λέει. «Δεν έχω ιδέα τι σημαίνει». «Κάνουμε κύκλους μέσα στη νύχτα και μας καταβροχθίζει η φωτιά». Το σκέφτομαι λίγο. «Σωστό» λέω, «αλλά ίσως καταφέρουμε να ξεφύγουμε, αν όχι από τη φωτιά, τουλάχιστον από τους κύκλους». «Είναι ολόσωστο» επιμένει «και δεν αλλάζει».

Κοιτάζω το χέρι του. Η φράση είναι τεράστια και ο καρπός του στενός. Θα μπορούσε να τη γράφει κατά μήκος ή να μην τη γράφει καθόλου. Η αλήθεια είναι πως η φράση μου φαίνεται κάπως πεσιμιστική. Ίσως είναι «άνθρωπος ρουφήχτρα» σκέφτομαι, μια μαύρη τρύπα. Μια μέρα, τα μικρά πράγματα θα σταματήσουν να μ' ενθουσιάζουν και θα απομείνει ο άντρας που πιστεύει ότι μας καταβροχθίζει η φωτιά.

Κι ύστερα τον ακούω να λέει πως θα βάλει να σκαλίσουν την ίδια επιγραφή και στην τεφροδόχο του, που, όπου να 'ναι, θα την παραγγείλει. «Εκεί μάλιστα, ταιριάζει» αναφωνώ. Κοίτα να δεις, άλλος ένας άνθρωπος που δεν φοβάται τον θάνατο. Πόσες πιθανότητες είχα να συναντήσω κάποιον με τον οποίο να μπορώ να συζητήσω τέτοια ακανθώδη θέματα; Τι ανέλπιστη τύχη, τι

ανακούφιση. Παίρνω μια βαθιά ανάσα. Να το πω ή να μην το πω; Θα το πω.

«Εγώ, πάλι, σκέφτηκα να κάνω τις στάχτες μου διαμάντι» λέω. «Αλλά όταν το έψαξα, είδα πως το ένα καράτι κοστίζει κοντά είκοσι χιλιάδες ευρώ που δεν μου περισσεύουν, οπότε απέρριψα την ιδέα. Κι ύστερα σκέφτηκα πως, ούτως ή άλλως, ήταν μια επικίνδυνη ιδέα. Γιατί αν γινόμουν μονόπετρο, μπορεί κάποιος να μ'έχανε ή να με ξέχναγε στην τουαλέτα ενός εστιατορίου, ας πούμε, και να κατέληγα σε λάθος χέρια. Και ίσως μια μέρα η νέα μου ιδιοκτήτρια να πήγαινε να με πουλήσει και να διαπίστωνε ότι δεν έχω καμία αξία». Σταματάω να μιλάω και συνειδητοποιώ πως εκείνος γελάει.

«Τελικά εσύ είσαι πιο τρελή κι από μένα» λέει. «Όλοι είναι κάπως τρελοί, αν μπεις στον κόπο να τους γνωρίσεις» απαντώ.

Έχουμε πια φτάσει στην πλατεία Αγίας Ειρήνης, πίσω από το ιερό. Κοιτάζω την εκκλησία.

«Θέλω να γίνω στάχτη και να με σκορπίσουν στη θάλασσα» λέω.

«Σε κάποια συγκεκριμένη ή έτσι γενικά;» με ρωτάει με παιγνιώδες ύφος.

«Δεν έχω καταλήξει ακόμα, αλλά νομίζω πως είναι η καλύτερη λύση».

In girum imus nocte et consumimur igni

I

Η μυστηριώδης λατινική φράση «in girum imus nocte et consumimur igni» είναι ένα αίνιγμα με τη μορφή παλίνδρομου – ένα παζλ που μπορεί να συνεχίζεις να το διαβάζεις κυκλικά για πάντα. Κάποιοι την αποδίδουν στον Βιργίλιο, όμως δεν πρόκειται για κάτι αποδεδειγμένο. Είναι δε δύσκολο να μεταφραστεί με ακρίβεια, γιατί οι λέξεις έχουν τοποθετηθεί με τρόπο ανορθόδοξο προκειμένου να δημιουργηθεί το παλίνδρομο. Όσοι ξέρουν λατινικά θα αναγνωρίσουν τις λέξεις «νύχτα» ή «φωτιά», και ίσως θεωρήσουν πως η φράση μεταφέρει κάποιο σκοτεινό μήνυμα. Κάποιοι άλλοι, ωστόσο, θεωρούν ότι αναφέρεται στις νυχτοπεταλούδες.

Το σακάκι

Στο πέμπτο ραντεβού, έχουμε πει ότι θα πάμε για περπάτημα, αλλά καταλήγουμε στη βεράντα του σπιτιού μου γιατί σήκωσα μια γλάστρα και με πονάει η μέση μου. Ο Π. περιεργάζεται τα βιβλία στη βιβλιοθήκη μου (Θεέ μου, άφησα τα βιβλία αυτοβελτίωσης σε κοινή θέα), θέλει να δει τα δωμάτια του σπιτιού (δεν είναι και πολλά), βγαίνει στο μπαλκόνι για να καπνίσει (το ωραιότερο μέρος του σπιτιού μου βρίσκεται έξω από το σπίτι).

Αργότερα, την ώρα που καθόμαστε στο σαλόνι και συζητάμε, σκύβει και με φιλάει, και πριν το καταλάβω βρισκόμαστε ξαπλωμένοι στο χαλί δίπλα στο τραπέζάκι. Την ώρα που με γδύνει, καταπνίγει ένα επιφώνημα έκπληξης κι εγώ κοκκινίζω. «Είσαι τεράστια» λέει ξαφνιασμένος. Αυτή είναι μια πολύ καλή αφορμή να ξεκινήσω δίαιτα, σκέφτομαι, αλλά το κακό είναι ότι σκέφτομαι δυνατά κι εκείνος γελάει. Είναι πολύ πιο βίαιος απ' όσο περίμενα και με φιλάει με χίλιους τρόπους. Μέσα σε μισή ώρα είναι σαν να έχω φιλήσει δέκα άντρες και του το λέω κι αυτό. Αλλάζουμε διαρκώς στάσεις, πού να βουλευτείς στο χαλί, «να πάμε στο υπνοδωμάτιο;» με ρωτάει. Μην πέσουν με τη μία όλα τα οχυρά, σκέφτομαι, «όχι, μια χαρά είμαστε κι εδώ». Το σφυροκόπημα στο πάτωμα, αν και υπέροχο, δεν κάνει καλό στη μέση μου, όμως προς το παρόν ούτε που το καταλαβαίνω. Δεν ήθελα να είναι έτσι η πρώτη φορά, αλλά το γεγονός ότι υπάρχει «πρώτη φορά» μου αρκεί.

«Πεινάς;» τον ρωτάω, όταν όλα έχουν τελειώσει και παραμένουμε ξαπλωμένοι στο χαλί. Ανοίγει τα μάτια και μου χαμογελάει. «Ναι» λέει, «πολύ». Το ήξερα ότι μπορεί να έρθει αυτή η στιγμή, κι έχω το ψυγείο στοκαρισμένο. Αρχίζω να του αραδιάζω επιλογές κι εκείνος μου λέει «το ριζότο είναι μια χαρά» – ριζότο λοιπόν, το αγαπημένο μου. Έχω τρομερό άγχος αν θα πετύχει το φαγητό, γιατί μου έχει πει πως είναι πολύ καλός μάγειρας – εγώ, από την άλλη, όταν δεν έχω συνταγή, μπλοκάρω. Σκέφτομαι όμως πως αν καταφέρω να μεταφέρω τη φωτιά που έχει θεριέψει μέσα μου στο ριζότο, θα

πετύχει. «Είναι φοβερό» λέει μισή ώρα αργότερα πλαταγίζοντας τα χείλη του. Κοίτα να δεις – τα κατάφερα. Κι ύστερα φεύγει, γιατί κάπου μέσα στο μυαλό του εξακολουθεί να υπάρχει η πρώην του, που, απ' ό,τι φαίνεται, δεν έχει καμία πρόθεση να φύγει.

Κι έπειτα δεν υπάρχει έκτο ραντεβού.

Το ξέρω, ακούγεται θλιβερό, είναι θλιβερό, η τέλεια ακύρωση. Τα πράγματα εκτυλίσσονται ως εξής: Την επόμενη μέρα από τη συνάντησή μας διηγείται στην πρώην του τη φάση που έγινε μεταξύ μας κι εκείνη γίνεται έξω φρενών· δηλαδή του λέει ότι δεν ήθελε μεν να συνεχίσουν τη σχέση, αλλά δεν μπορούσε να φανταστεί πως θα την ξεπερνούσε τόσο γρήγορα. Εκείνος είναι κάτι σαν σακάκι που δεν σου πολυαρέσει όταν το βλέπεις στην κρεμάστρα αλλά, τώρα που το διαλέγει κάποια άλλη και το παίρνει μαζί της στο δοκιμαστήριο, θέλεις πάση θυσία να το αποκτήσεις. Το ξανασκέφτηκε η πρώην, τον θέλει, κι ας μη θέλει να πολλαπλασιαστεί και να κάνει μαζί της μικρά σακάκια – είναι το σακάκι που ονειρευόταν όλη της τη ζωή.

Βέβαια, δεν μου τα λέει όλα αυτά στο τηλέφωνο, το μόνο που μου λέει είναι ότι τσακώθηκαν, και ότι είναι βέβαιος πως δεν βγαίνει το ερωτικό ανάμεσά μας. «Μα άλλα έλεγες χθες» λέω, «άλλα έδειχνες χθες». «Συγγνώμη» απολογείται, κι είμαι σίγουρη ότι το εννοεί, «θέλω όμως να σ' έχω στη ζωή μου, το θέλω πολύ». Τον ακούω και σκέφτομαι πως το ίδιο θέλω κι εγώ (άλλωστε δεν ξέρω άλλον που να μη φοβάται τον θάνατο), αλλά η γαμημένη η απόρριψη μ' έχει γαζώσει σαν οπλοπολυ-

βόλο και πονάω φριχτά. Όχι, δεν μπορούμε να είμαστε φίλοι, λέω, χάρηκα που σε γνώρισα και γεια.

Κι ύστερα περνάει καιρός. Έχω βάλει το τεράστιο σεντόνι της συνομιλίας μας στα ανεπιθύμητα μηνύματα και κάθε λίγο και λιγάκι μπαίνω να δω μήπως έγραφε κάτι, αλλά δεν έχει γράψει τίποτα – σιγή. Κοντεύω πια να τον ξεχάσω, όταν μου στέλνει μήνυμα. Η πρώτην τού είπε πως η προσπάθεια απέτυχε. Θέλω να του πω πως η προσπάθεια να τον αλλάξει απέτυχε, πως η προσπάθεια να τον πείσει να κάνει κάτι που δεν ήθελε απέτυχε, αλλά δεν λέω τίποτα. Απλώς τον ακούω.

Μου παίρνει καιρό να τον εμπιστευθώ. Η σχέση μας εξάλλου δεν ξεκίνησε με τους καλύτερους οιωνούς. Είναι σαν ένα μικρό λουλούδι που άρχισε να μεγαλώνει και κάποιος το ποδοπάτησε, και τώρα το λουλούδι προσπαθεί να ορθοποδήσει και να θυμηθεί πώς ήταν πριν ποδοπατηθεί. Στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μέχρι να τον ξαναδώ, έχω χάσει δέκα κιλά, γεγονός που τον ξαφνιάζει ευχάριστα. Το έφαξα στο ίντερνετ. Η απώλεια βάρους με κάνει να δείχνω πιο ελκυστική και κατά τι κοντύτερη, αλλά η μόνη ουσιαστική λύση θα ήταν ένα τριμάρισμα στα κόκαλα ή μια συμπίεση του κενού μεταξύ των ραχιαίων σπονδύλων. Τι λέω όμως; Θα επιληφθεί η βαρύτητα του θέματος και, με τα χρόνια, θα με συμπίεσει.

Βγαίνουμε αρκετό καιρό ως φίλοι. Του διηγούμαι τις ερωτικές μου περιπέτειες και τα όνειρά μου και περιμένω. Τι περιμένω; Να σβήσει η προηγούμενη φωτιά. Η αλήθεια όμως είναι ότι για καιρό βλέπω τη θράκα της

να σιγοκαίει – πού και πού, μάλιστα, εκείνος παίρνει μια μασιά και την αναδεύει. Ίσως έκανα λάθος, ίσως όχι, σκέφτομαι. Κι ύστερα έρχεται μια μέρα που η φωτιά σβήνει και οι στάχτες σκορπίζουν δίχως να το πάρει χαμπάρι κανείς.

«Έλα, πες, πόσο είσαι;» με ρωτάει όταν πια γινόμαστε ζευγάρι, και ξαφνικά αισθάνομαι πολύ κουρασμένη για να συνεχίσω να κρύβομαι. Ό,τι είναι να γίνει ας γίνει, σκέφτομαι, και του λέω το έτος γέννησής μου. «Δηλαδή, πενήντα ένα» λέει σαν να μην καταλαβαίνει γιατί του το έκρυβα τόσον καιρό. «Ναι, μόλις άλλαξα ηλικιακό γκρουπ στις εταιρείες δημοσκοπήσεων». «Νομίζω ότι το γκρουπ είναι από σαράντα πέντε μέχρι πενήντα τέσσερα» λέει, «μην τρελαίνεσαι».

In girum imus nocte et consumimur igni

II

Υπάρχει κάτι που λάμπει μέσα στο σκοτάδι και του δίνει νόημα. Κάτι που έλκει τις νυχτοπεταλούδες και ταυτόχρονα τις μπερδεύει. Μοιάζει να βρίσκεται πολύ μακριά. Ένα φως που αντανακλάται στους εκατοντάδες φακούς των ματιών τους. Δεν ξέρουν τι είναι, αλλά θέλουν να το αγγίξουν. Τα μάτια τους τρεμοπαίζουν. Ίσως και να ζαλίζονται λίγο. Μοιάζουν με λιλιπούτεια αεροπλάνα που έχουν απώλεια στήριξης. Κινούνται σε σπειροειδή τροχιά – χορεύουν. Υπάρχει ένα σχέδιο στο οποίο

υπακούν δίχως να ξέρουν ποιο είναι. Πόσος χρόνος θα χρειαστεί για να φτάσουν το φως; Κάθε κύκλος τις φέρνει ολοένα και πιο κοντά του. Δεν καταλαβαίνουν πότε ξεκινούν, πότε καλύπτουν την απόσταση, πότε φτάνουν. Ξαφνικά ζεσταίνονται. Αισθάνονται απίστευτη χαρά, κι ύστερα τίποτα. Καίγονται. Μία προς μία.

Ο καθηγητής Ορνιθολογίας και οι παράξενες πρακτικές του

Ανάμεσα στη μέρα που τα φτιάχνω με τον Π. και στο ταξίδι στον Αρκτικό μεσολαβούν δεκαεφτά χρόνια, στα οποία δεν θα αναφερθώ εκτενώς, γιατί η αφήγηση της ευτυχίας δεν έχει μεγάλο ενδιαφέρον – την ευτυχία απλώς τη ζεις. Θα μπορούσα να πω ότι δεν κατάλαβα πώς πέρασαν, θα έλεγα όμως ψέματα, γιατί σε ένα ράφι του γραφείου μου βρίσκονται ενενήντα μαύρα τετράδια που πιστοποιούν ακριβώς το αντίθετο. Εκεί μπορεί να διαβάσει κανείς τι έκανα όλα αυτά τα χρόνια, ποιους γνώρισα, ποιες ταινίες είδα, σε ποια μέρη ταξιδέψαμε με τον Π., τι βιβλία διαβάσαμε, τι καιρό έκανε, τι πίστευα για τη ζωή, τι διδάξα τους άλλους, τι έμαθα εγώ. Το ξέρω πως ακούγεται εξουθενωτικό, αλλά δεν είναι.

Την πρώτη φορά που μου περνάει από τον νου η ιδέα να καταγράψω τη ζωή μου, δεν είμαι ακόμα έτοιμη να ασχοληθώ μαζί της, πόσο μάλλον να την υλοποιήσω. Βρίσκομαι σ' ένα μπαρ στο Παγκράτι και μιλάω με μια

νεαρή ψυχαναλύτρια που ζει με τον φίλο της στο Λονδίνο. Φοράει ένα κοντό φόρεμα με πτυχές που αναδεικνύει τα καλλίγραμμα πόδια της και σιγοπίνει ένα γαλακτερό κοκτέιλ. «Όλες οι Ελληνίδες είναι ίδιες μεταξύ τους» λέει, «τζιν απ' το πρωί ως το βράδυ, λες και είναι στολή. Όλες ίδιες, φαντασία μηδέν». Κουνάω το κεφάλι και συνεχίζω να πίνω μαλιμπού ανανά, να καπνίζω μάρλμπορο και να προσποιούμαι ότι δεν φοράω τζιν. Αλλάζω θέμα και τη ρωτάω για τη δουλειά της στο Λονδίνο. Είναι δύσκολη, λέει, αλλά βγάζει καλά λεφτά, είχε ταλέντο από μικρή να αναλύει τα πάντα –τα γεγονότα, τα συναισθήματά της–, κρατάει μάλιστα ημερολόγιο από τότε που ήταν δεκαεφτά χρονών και τώρα είναι τριάντα. Έχει μαζέψει δεκάδες μαύρα τετράδια. Σκέφτομαι τη φράση «Αγαπητό μου ημερολόγιο» και με κόβει κρύος ιδρώτας. «Τι εννοείς;» τη ρωτάω. «Ας πούμε, σήμερα το βράδυ θα γράψω στο τετράδιο πως ήρθα εδώ και σε γνώρισα». Εντάξει, σκέφτομαι, η κοπέλα είναι ψυχαναγκαστική.

Όμως οι ιδέες που επιζητούν να τις υλοποιήσουμε είναι επίμονες και μας επισκέπτονται με όλους τους δυνατούς τρόπους. «Έλα» λένε, «κάνε μου τη χάρη, δοκίμασέ με. Γράψε το βιβλίο, ζωγράφισε τον πίνακα, ξεκίνησε το πιο τρελό σου πρότζεκτ».

Τη δεύτερη φορά, η ιδέα εμφανίζεται –σε πιο εξτρίμ μορφή– στη συνέντευξη ενός Πορτογάλου καθηγητή Ορνιθολογίας, σε ιστότοπο όπου βρέθηκα δίχως να το καταλάβω. Απ' ό,τι φαίνεται, ο καθηγητής έχει αναγάγει το ημερολόγιο σε επιστήμη. Πάνε δέκα χρόνια που κατα-

γράφει τη ζωή του ως την παραμικρή της λεπτομέρεια, εξομολογείται στον δημοσιογράφο. Ναι, είναι αλήθεια, δέκα ολόκληρα χρόνια. «Και γιατί το κάνετε;» τον ρωτάει ο δημοσιογράφος. «Γιατί έτσι η ζωή δείχνει τεράστια» λέει ο καθηγητής, «είναι κι αυτός ένας τρόπος να παρακολουθείς την εξέλιξή σου, να δεις πόσο άλλαξες, είναι ένας τρόπος να θυμάσαι τι έζησες. Είναι αστείο» συνεχίζει, «μπορείτε, λόγου χάριν, να με ρωτήσετε τι έκανα την τάδε ημερομηνία ή τη δείνα, τι έφαγα, τι ήπια, ποιον είδα, πώς αισθανόμουν, σε ποια ερευνητικά προγράμματα δούλευα και με ποιους, κι εγώ μπορώ να σας απαντήσω. Φοράω μάλιστα μια μικροσκοπική κάμερα στο πέτο που τραβάει μία φωτογραφία κάθε τριάντα δευτερόλεπτα. Μ' αυτή τη μέθοδο δεν μου ξεφεύγει τίποτα. Ό,τι έχω αμελήσει να το γράψω στο χαρτί το πιάνει η κάμερα, και το αντίστροφο». «Και πόσες ώρες την ημέρα χρειάζεστε για να τα κάνετε όλα αυτά;» ζητά να μάθει ο δημοσιογράφος. «Μισή ώρα περίπου» λέει ο καθηγητής, «συν κάποιες ώρες το Σαββατοκύριακο, οπότε περνάω τα συγκεντρωτικά στοιχεία σε φύλλα excel. Όμως σας τονίζω και πάλι πως το κόστος δεν είναι τίποτα μπροστά στο κέρδος. Το κέρδος είναι τεράστιο. Μια ολόκληρη ζωή».

Κι ύστερα φτάνει η μέρα που κλείνω τα πενήντα μου χρόνια. Ο Αρκτικός δεν είναι παρά μια περιογή πάνω στον χάρτη, ο Π. όπου να 'ναι θα εμφανιστεί, αλλά εγώ δεν γνωρίζω τίποτα απ' όλα αυτά. Το μόνο που ξέρω είναι πως είμαι πλέον πενήντα.